

Sammendrag

Kjøttforbruket øker ikke fra 2009 til 2010. Både bransjens beregninger av det reelle kjøttforbruket og helsemyndighetenes tall over engrosforbruket viser stabilitet. Beregninger av det reelle kjøttforbruket viser at vi spiser ca. 50 kg kjøtt i året.

Forbruket av storfekjøtt går ned, for de lyse kjøttslagene svin og fjørfe øker det noe. Tilliten til norske kjøtt- og eggprodukter og til kjøtt- og eggbransjen øker.

HVA ER FORBRUK?

ENGROSFORBRUK

SLAKTESKROTTER TIL RÅDIGHET FOR BEARBEIDING OG SALG, DVS. SLAKT INKLUSIVE BEIN, HODE, LABBER OG SÅKALTE SPISELIGE BIPRODUKTER.

INNKJØPT VARE

GJERNE KLART FOR TILBEREDNING, – OG OFTEST UTEN BEIN, HODE OG LABBER.
IKKE DET SAMME SOM SPIST VARE. NOE GÅR I FRYSER OG NOE KASTES. FETT PÅ KJØTT SMELTER OG SLIPPER KJØTTET UNDER VARMEBEHANDLING.

REELT FORBRUK

SPIST VARE, ALTSÅ FERDIG TILBEREDT. MESTEPARTEN AV DET KJØTTET VI SPISER VARMEBEHANDLES OG DA ER DET GJERNE EN VEKTREDUKSJON SOM SKYLDES FORDAMPING AV KJØTTSAFT OG FETTAVSMELTING.

EKSEMPLER:

- BACON: INNTIL 70 PROSENT VEKTREDUKSJON NÅR FERDIG SPRØSTEKT.
- SVINEKOTELETT: OMTRENT HALVERING AV INNKJØPT VEKT PGA. VARMEBEHANDLING + FETTRAND OG BEIN LEGGES/SKJÆRES BORT.

Kapittel 6.1. Kjøttforbruk

Kjøttforbruket i Norge gjengis ofte på tre forskjellige måter, som alle gir litt ulike opplysninger om ulike typer forbruk.

De offisielle forbrukstallene er såkalte engrostall, og gis ut av Helsedirektoratet hvert år. Dette er tall basert på vekten på hele skrotter, altså med bein, beregnet ut fra antall tonn som slaktes i Norge og justert for import og eksport. Dette forbrukstallet kalles for engrosforbruk, og det forteller hvor mye kjøtt, med bein, norske forbrukere har til rådighet. Helsemyndighetene og bransjen er enige om at dette tallet sier lite om hva folk faktisk spiser, siden bein og avfall skjæres bort når slakt stykkes opp og gjøres om til salgbare kjøttprodukter som kjøttdeig og fileter. Engrosforbruket er på ca. 74,4 kg i året, inkludert kjøttbiprodukter, (tabell 6.1.2.).

Kjøttbransjen har bedt om få utført beregninger som i tillegg til korreksjon for bein og skjærevfall også kalkulerer inn svinn under tilberedning og kasting av mat, siden vi vet at det som ligger spiseklart igjen på tallerkenen ofte er mindre enn det som ble kjøpt inn og at det kastes mye kjøtt, både i husholdningene og fra butikker.

For 2011 har Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) beregnet det reelle kjøttforbruket på oppdrag for Animalia. Dette ligger på rundt 50 kg i året, og beregningen viser en tendens til at kjøttforbruket har gått ned de siste to årene. Det er spesielt forbruket av storfekjøtt som går ned.

NILF tar utgangspunkt i følgende tall for ulike typer svinn, svinn i produksjonsleddet (1,56 prosent), svinn i grossistleddet (0,80 prosent), svinn i detaljistleddet (5 prosent) og svinn hos forbruker (5,38 prosent). Deres beregninger viser da at totalforbruket av kjøtt var på 245 547 mill. kg i 2010. Dette tilsvarer gjennomsnittlig forbruk på 50,2 kg kjøtt per innbygger i året. Forbruket tilsvarer ca. 130 g kjøtt per dag per innbygger. (tabell 6.1.1.).

Helsemyndighetene bruker også innkjøpstall for å beregne hva folk spiser, da definert som matvarer anskaffet til husholdningene. Disse tallene baserer seg på forbruksundersøkelser, altså at man spør folk hva de har kjøpt inn av f.eks. kjøtt til husholdningen. Svarene på dette beregnes så om til spiselig mengde per person per dag og er da tall for spiseklar vare. Disse beregningene viser at vi spiser 124 gram kjøtt per dag. (tabell 6.1.4.).

Det finns altså ulike tall på hvor mye kjøtt norske forbrukere har til rådighet, hvor mye vi kjøper inn til husholdningene og hvor mye vi faktisk spiser. Forhåpentligvis vil fremtidig forskningssamarbeid på tvers av bransjer og sektorer gi større enighet og mer presise tall over kjøttforbruket i Norge.

TABELL 6.1.1. Beregnet reelt forbruk av kjøtt

BEREGNET FORBRUK (TONN)	2007	2008	2009	2010	ENDRING SISTE ÅR (%)
Storfe	65 954	67 985	64 842	62 086	-4,3
Lam	17 151	18 806	16 664	16 954	1,7
Svin	101 024	100 166	99 916	102 882	3,0
Fjørfe	34 949	41 547	40 161	41 758	4,0
Viltkjøtt	6 152	6 277	6 345	6 469	2,0
Uspesifisert*	14 460	15 239	15 008	15 398	2,6
Totalt	239 691	250 021	242 937	245 547	1,1
- herav husdyrprodukter	219 078	228 505	221 584	223 680	0,9

BEREGNET FORBRUK (KG PER INNBYGGER)	2007	2008	2009	2010	ENDRING SISTE ÅR (%)
Storfe	14,0	14,3	13,4	12,7	-5,4
Lam	3,6	3,9	3,5	3,5	0,5
Svin	21,5	21,0	20,7	21,0	1,7
Fjørfe	7,4	8,7	8,3	8,5	2,7
Viltkjøtt	1,3	1,3	1,3	1,3	0,7
Uspesifisert*	3,1	3,2	3,1	3,1	1,3
Totalt	50,9	52,4	50,3	50,2	-0,2
- herav husdyrprodukter	46,5	47,9	45,9	45,8	-0,3

Kilde: Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Totalmarked Egg og Kjøtt på oppdrag fra Animalia.

* Vi vet heller ikke hvor mye av grensehandelen som er rent kjøtt og hvor mye som er bein, vi har derfor ikke tatt bort beinprosent på denne. Uspesifisert inneholder i hovedsak anslag på grensehandel.

TABELL 6.1.2. Matvareforbruk på engrosnivå. Kg per innbygger per år. Tallene er avrundet

MATVARE	1970	1979	1989	1999	2007	2008	2009*	2010**
Korn, som mel (ekskl. ris)	69,1	75,1	76,4	82,1	85,3	82,4	80,5	80,7
Poteter, friske	78,7	62,6	52,0	32,1	24,9	32,3	22,4	27,6
Potetprodukter	7,0	11,3	19,2	29,6	32,9	32,7	33,6	31,2
Sukker, honning o.l.	42,0	44,6	40,5	43,8	32,9	32,8	32,0	31,6
Grønnsaker	40,2	46,4	53,2	60,5	66,9	74,1	68,6	68,4
Frukt og bær	66,8	75,6	77,8	68,7	90,8	93,7	89,4	89,4
¹ Kjøtt	40,5	51,1	49,7	59,5	70,5	71,3	69,3	69,4
Kjøttbiprodukter	2,8	3,2	3,1	3,3	5,1	5,1	5,0	5,0
Egg	9,5	10,8	11,6	10,8	11,5	11,8	11,4	12,2
Helmelk	172,0	160,1	63,6	32,4	23,4	21,2	20,2	21,0
Lettmelk			79,2	72,6	56,9	56,1	55,4	54,8
Ost	9,0	12,0	13,3	14,5	17,2	16,7	17,1	18,5
Folkemengde 1000 stk.	3877	4073	4227	4462	4709	4768	4829	4888

* Foreløpige tall. Tall for fisk er ikke tatt med pga. stor usikkerhet i datagrunnlaget.

** Anslag (prognose).

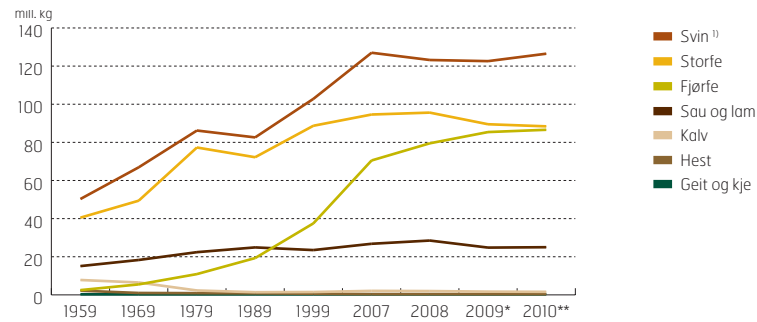
¹Ekskl. kjøttbiprodukter og grensehandel, inkl. hval og vilt.

Kilde: Helsedirektoratet. Utviklingen i norsk kosthold 2010.

Den registrerte økningen i forbruket av kjøtt utgjøres hovedsakelig av økt forbruk av fjørfe og svin. Forbruket av kjøtt fra storfe og sau/lam har gått ned.

KAPITTEL 6: FORBRUK OG FORBRUKERHOLDNINGER

FIGUR 6.1.a. Forbruk av kjøtt fordelt per dyreslag (engros)

¹⁾ Fra og med 2002 uten hode og labb, tidligere år med hode og labb.

* Tallene er foreløpige.

** Anslag (prognose).

Grensehandel er ikke inkludert.

Kilde: Helsedirektoratet, Utviklingen i norsk kosthold 2010.

TABELL 6.1.3. Forbruk av kjøtt i kg per innbygger per år (engros)

KJØTTSLAG	1989	1999	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010**
Storfe	16,8	20,3	19,7	19,9	19,4	19,2	20,0	20,1	18,5	18,3
Kalv	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3
Svin*	17,7	22,8	23,8	24,2	24,8	24,8	26,9	26,0	25,9	26,2
Sau/lam	6,0	5,3	5,5	5,8	6,1	5,7	5,6	6,0	5,2	5,5
Geit/kje/hest	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Fjørfekjøtt	4,6	8,3	11,1	11,7	12,6	13,5	14,9	16,6	17,7	17
Sum	45,7	57,2	60,8	62,3	63,6	63,9	68,0	69,3	67,8	67,5
Egg	11,3				10,7	11,0	11,6	11,8	11,6	11,9

* Tallene er ekskl. hode og labb.

** Foreløpige tall.

Kilde: NILF, Totalkalkylen for jordbruket.

Det totale engrosforbruket av kjøtt synker. Forbruket av egg har holdt seg stabilt de siste 20 år.

TABELL 6.1.4. Matvarer anskaffet i norske privathusholdninger. Forbruksundersøkelsene, gjennomsnittshusholdningen

SPISELIG MENGDE, GRAM PER PERSON PER DAG							
MATVARE	1977-79	1986-88	1996-98	2002-04	2005-07	2006-08	2007-2009
Kornvarer	161	166	153	150	149	148	147
Poteter	117	109	81	65	61	58	57
Grønnsaker	78	85	100	109	117	118	121
Frukt og bær	148	171	190	200	218	222	224
Kjøtt, blod og innmat	112	112	113	114	122	125	124
Melk	415	399	290	218	210	210	210
Ost	26	30	29	31	33	33	34
Bakgrunnsvariabler:							
Antall husholdninger	3 444	4 393	3 792	3 279	3 170	3 257	3 420
Antall pers./husholdning	2,73	2,46	2,23	2,18	2,21	2,21	2,19

Kilde: Helsedirektoratet, Utviklingen i norsk kosthold 2010.

TABELL 6.1.5. Forbruk av kjøtt per innbygger i Norge, Sverige og Danmark (Engros)

	NORGE	SVERIGE	DANMARK
KJØTTSLAG	2010***	2009	2010
Storfe	18,3	25,0*	27,8*
Kalv	0,3		
Svin**	26,2	36	34,8
Sau/lam	5,5	1,6	1,2
Geit/kje/hest	0,2	0,2	0
Fjørfe kjøtt	17,0	17,4	20,9****
Sum	67,5	80,2	84,7
Egg	11,9	13	15,9

*Kalvekjøtt inkludert i summen for storfe.

** tallene er ekskl. hode og labb.

*** foreløpige tall.

**** tallet er fra 2009, da oppdaterte tall ikke var presentert.

Kilder: Norske tall: NILF, Totalkalkylen for jordbruket.

Svenske tall: Jordbruksverket, statistisk databas.

Danske tall: Danmarks statistik, Statistikbanken.

Norske forbrukere spiser mindre kjøtt enn svensker og dansker. Vi spiser i første rekke mindre storfe- og svinekjøtt, litt mer lam og omtrent like mye kylling.

Kapittel 6.2. Kilder for fett og fettsyrer

Kostens innhold av fett har holdt seg relativt stabilt fra midten av 1990-tallet frem til 2004 da det ble registrert en liten økning. Etter 2004 har fettinnholdet holdt seg relativt stabilt. Kjøttets andel av fettinnholdet i kosten har holdt seg i overkant av 20 prosent siden midten av 1970-tallet.

TABELL 6.2.1. Kilder for fett, forbrukerundersøkelsene 2007-2009, gjennomsnittshusholdningen

TOTALMENGDE FETT OG PROSENT AV SAMLET FETTMENGDE							
MATVARE	1977-79	1986-88	1996-98	1999-01	2002-04	2005-07	2007-09
Inntak fett per person per dag (i gram)	107	98	85	85	86	90	90
Kilder for fett (%)							
Spisefett (margarin og annet spisefett)	38	37	33	32	29	26	25
Melk og melkeprodukter	32	30	26	26	25	26	27
Kjøtt, blod, innmat	22	20	21	20	21	21	21
Andre matvarer; bl.a. kornvarer, kaker, poteter, grønnsaker, egg, fisk, osv.	15	18	23	23	25	27	28

Kilde: Helsedirektoratet, Utviklingen i norsk kosthold 2010.

Fettsyresammensetningen har endret seg i ønskelig retning ved at inntaket av mettet fett og transfett har gått ned. Innholdet av transfett er nå under én prosent av energiinnholdet og er dermed i tråd med norske anbefalinger. Innholdet av mettet fett utgjør 15 prosent av energiinnholdet og er derfor fremdeles høyere enn anbefalt. Kjøtt og innmat bidrar med 19 prosent av totalt inntak av mettede fettsyrer.

TABELL 6.2.2. Kilder for fettsyrer, forbrukerundersøkelsene 2007-2009, gjennomsnittshusholdningen

PROSENT AV TOTAL MENGDE			
KILDER FOR FETTSYRER (%):	METTEDE FETTSYRER	ENUMETTEDE FETTSYRER	FLERUMETTEDE FETTSYRER
Fettsyrerot, gram per pers. per dag	37	28	17
Kornvarer, poteter, grønnsaker, frukt, nøtter	4	11	17
Egg	2	3	1
Fisk	1	3	4
Kjøtt og innmat	19	29	11
Melk, fløte, ost, smør	40	23	2
Margarin	14	8	28
Andre matvarer*	9	9	7

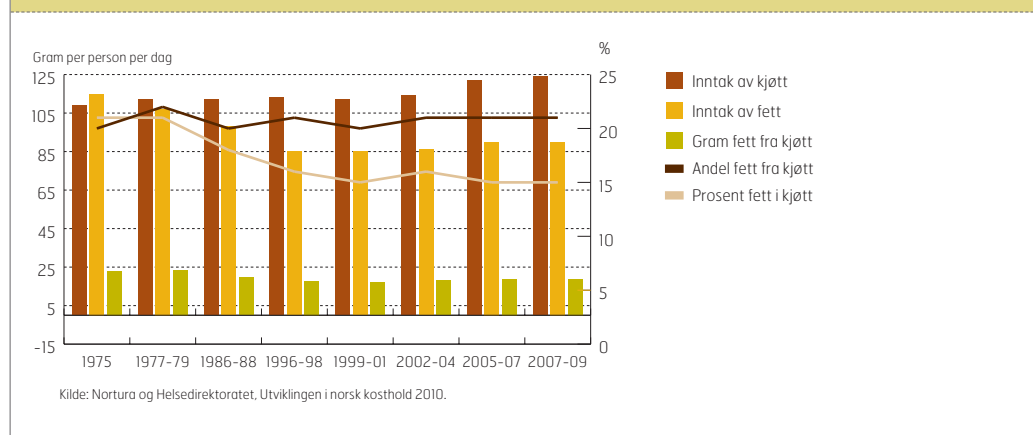
* Inkluderer kaker, pizza, potetchips, potetmel, pulververer.

Kilde: Helsedirektoratet, Utviklingen i norsk kosthold 2010.

KAPITTEL 6: FORBRUK OG FORBRUKERHOLDNINGER

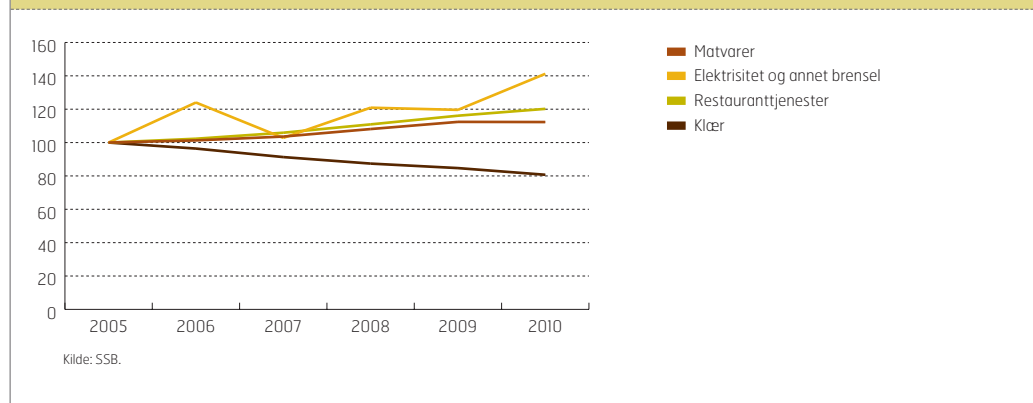
Økt forbruk av kjøtt har ikke ført til økt inntak av fett fra kjøtt. Dette skyldes økt forbruk av magre kjøttslag som også har en gunstigere fettsyresammensetning.

FIGUR 6.2.a. Utvikling i norsk kjøttforbruk og inntak av fett

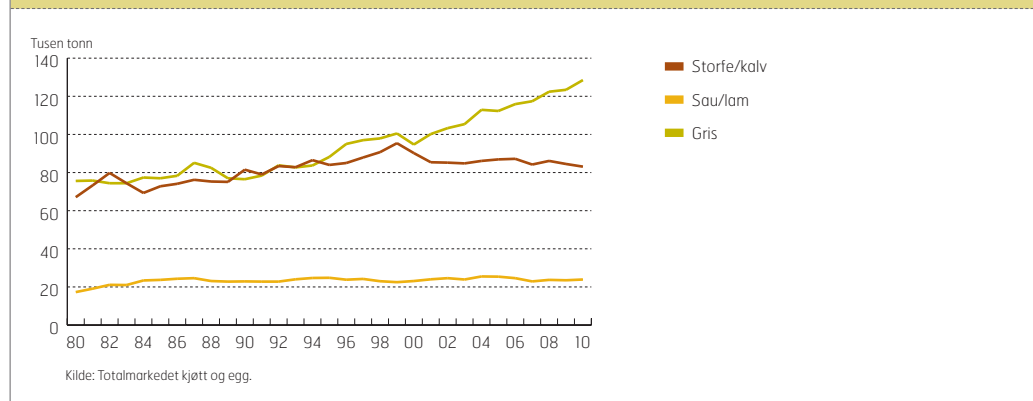
Kapittel 6.3. Konsumprisindeks

FIGUR 6.3.a. Harmonisert konsumprisindeks (2005 = 100), etter konsumgruppe

Kapittel 6.4. Import av kjøtt og kjøttvarer

FIGUR 6.4.a. Utvikling i salgsproduksjon per dyreslag

TABELL 6.4.1. Total import og eksport av kjøtt og kjøttprodukter i tonn, inkl. hvitt kjøtt

	2006	2007	2008	2009	2010
Import*	11 000	22 000	20 000	13 500	12 000
Eksport	11 000	5 900	5 600	6 200	8 300

* Tallene er avrundet til nærmeste tusen grunnet usikkerhet i tallmaterialet. Inneholder ikke viltkjøtt. Inneholder også tall for utenlands bearbeiding.
Kilde: Totalmarked kjøtt og egg, ref: SSB.

TABELL 6.4.2. Total mengde importert og eksportert kjøtt og kjøttprodukter etter dyreart i tonn

IMPORT	2006	2007	2008	2009	2010
Storfe	4 800	9 700	11 000	7 700	5 900
Svin	3 800	8 500	2 900	2 500	3 300
Sau/geit	500	2 700	4 600	1 300	1 300
Fjørfe	350	200	300	900	200
Pølser og lignende	1 400	1 100	1 000	950	1 100
EKSPORT	2006	2007	2008	2009	2010
Storfe	2 500	1 300	1 200	1 000	900
Svin	5 900	2 100	2 700	4 100	5 600
Sau/geit	100	100	100	40	20
Fjørfe	400	400	800	950	1 650
Pølser og lignende	2 000	1 900	800	125	130

Grunnet usikkerhet i tallmaterialet er tallene rundet av til nærmeste hundre. Inkluderer også import under utenlands bearbeiding (i 2008: 10 300 t kjøtt).
Kilde: Totalmarked kjøtt og egg, ref: SSB.

TABELL 6.4.3. Total mengde import og eksport av biprodukter i tonn

IMPORT	2006	2007	2008	2009	2010
Storfe	3	0,6	30	39	268
Svin	195	117	176	148	219
Annet	0	0	0	0	0
EKSPORT	2006	2007	2008	2009	2010
Storfe	1 143	887	1 035	840	715
Svin	1 040	804	1 112	1 300	729
Annet	31	0	0	65	495

Kilde: Totalmarked kjøtt og egg, ref.: SSB.

TABELL 6.4.4. Import av kjøttprodukter (tonn)

	2006	2007	2008	2009	2010
Spekeskinker, annen spekemat, saltede røykede eller tørkede skinker, boger m.v. m/u bein (svin)	507	638	572	569	813
Sideflesk, saltet/tørket/røyket (svin)	10	10	6	6	2
Konserverte produkter, inkl. baconcrisp (svin)	416	301	250	432	476
Tørket/saltet/røyket (storfe)	25	21	20	13	8
Konserverte produkter (storfe)	268	285	206	263	267
Pølser	1 439	1 073	1 028	961	1 078

Kilde: Totalmarked kjøtt og egg.

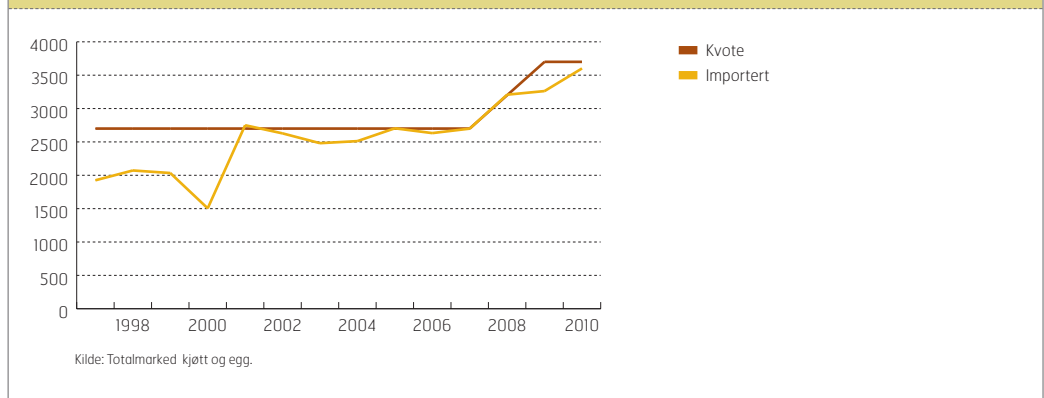
KAPITTEL 6: FORBRUK OG FORBRUKERHOLDNINGER

TABELL 6.4.5. Import av kjøtt og kjøttvarer til Norge i tonn etter opprinnelsesland

	2006	2007	2008	2009	2010
Australia	139	148	1 141	25	4
Botswana*	1 666	1 539	1 112	1 292	1 573
Brasil	914	999	412	372	132
Danmark	3262	2 995	2 995	2 651	2 414
Finland	664	4 547	579	147	553
Frankrike	108	137	133	108	107
Irland	256	316	63	12	16
Island	160	249	410	564	597
Kina	0	1	0	0	0
Namibia*	1005	1 158	2 146	2 203	2 024
Nederland	142	193	234	295	204
New Zealand	220	2 226	3 087	498	500
Polen	5	8	13	25	11
Russland	0	0	0	0	12
Spania	276	389	395	356	504
Storbritannia	34	79	125	36	38
Sverige	2 334	3 433	1 444	1 082	977
Sør-Afrika	2	4	6	1	0
Tyskland	241	2 933	5 362	2 369	501
USA	7	2	4	1	7
Totalt for perioden	11 435	21 356	19 661	12 037	10 174

Kilde: SSB.

* Botswana og Namibia har ikke toll på import av kjøttvarer til Norge, men er ikke definert som MUL-land.

FIGUR 6.4.b. Utvikling SACU-import av storfe, 1997 – 2010**TABELL 6.4.6. Import av levende dyr**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Storfe	0	8	31	7	0	0
Svin	49	1	0	0	0	0
Sau	39	71	4*	0	18	49
Geit	53	20	5*	46	0	0
Fjørfe	143 175	106 891	170 866	106 958	28 225	24 590

* Dyr innført til dyreparker, og dermed ikke en del av den ordinære norske husdyrpopulasjonen.

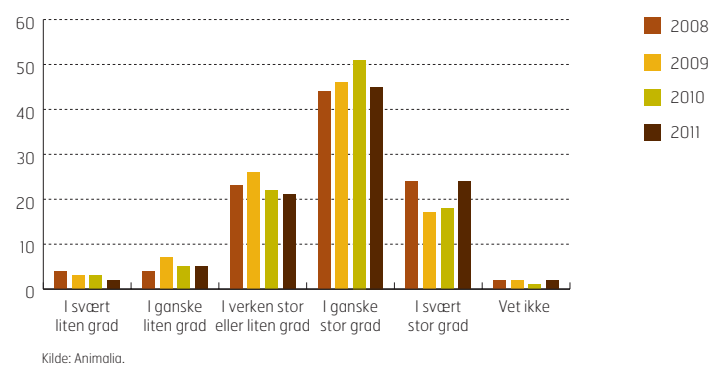
Kilder: Tollvesenet, KIF og KOORIMP (Animalia). Rubrikken «Fjørfe» er daggamle kyllinger, inkludert kalkun og and.

Kapittel 6.5. Forbrukerholdninger

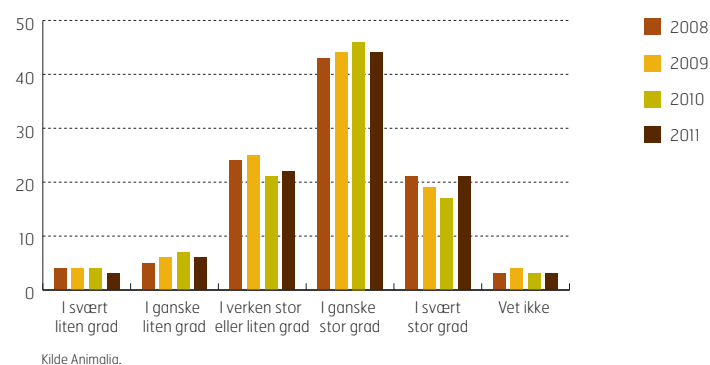
- Tilliten til norsk kjøttbransje og norske kjøttprodukter holder seg høy, 67 prosent har tillit til bransjen, 78 prosent til kjøttproduktene.
- Det blir flere forbrukere som har svært stor tillit. Andelen som har svært stor tillit til norsk kjøttbransje har økt med seks prosent fra 2010 og til 2011. Andelen som har svært stor tillit til norsk kjøttprodukter har økt med sju prosent.
- Tilliten til fjørfebransjen og til kylling- og kalkunprodukter holder seg stabil, 66 prosent har ganske eller svært stor grad av tillit til bransjen og 69 prosent til produktene.
- Andelen som sier de har svært stor tillit til norske egg har økt med åtte prosent. Totalt sier 88 prosent at de har svært stor eller ganske stor tillit til eggene.
- Tilliten til at norske produkter er tryggere enn utenlandske er også stor. Spesielt på egg, kylling og kalkunprodukter, der over 80 prosent mener norske produkter er tryggest å spise.
- Andelen som mener norske kjøttprodukter er tryggere å spise enn utenlandske holder seg stabil på 75 prosent.

Animalia har siden 2006 gjennomført egne representative undersøkelser for å måle forbrukertillit til norsk kjøtt og eggbransje og norske kjøtt- og eggprodukter. Fjørfeprodukter og egg ble tatt inn i 2008.

FIGUR 6.5.a. I hvilken grad har du tillit til den norske kjøttbransjen?

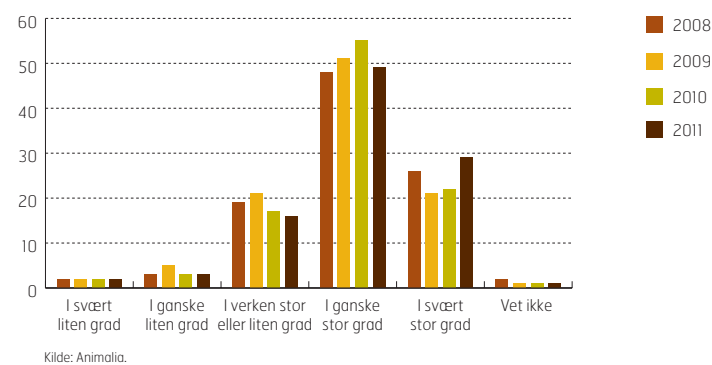
FIGUR 6.5.b. I hvilken grad har du tillit til den norske fjørfebransjen?

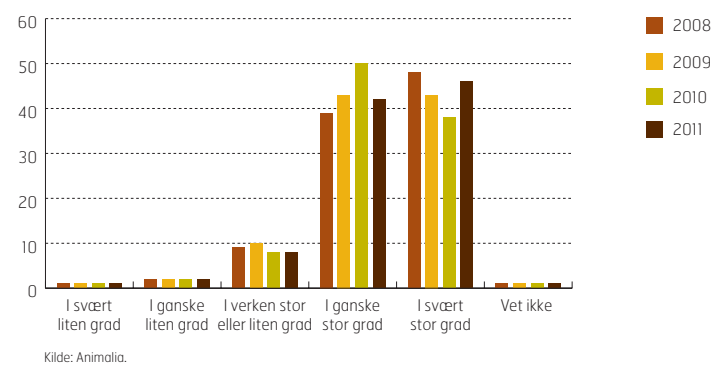
FAKTA OM UNDERSØKELSENE:
GJENNOMFØRT AV SENTIO, REPRESENTATIVT UTVALG OVER 15 ÅR.
UTFØRT PER TELEFON I JUNI.

KAPITTEL 6: FORBRUK OG FORBRUKERHOLDNINGER

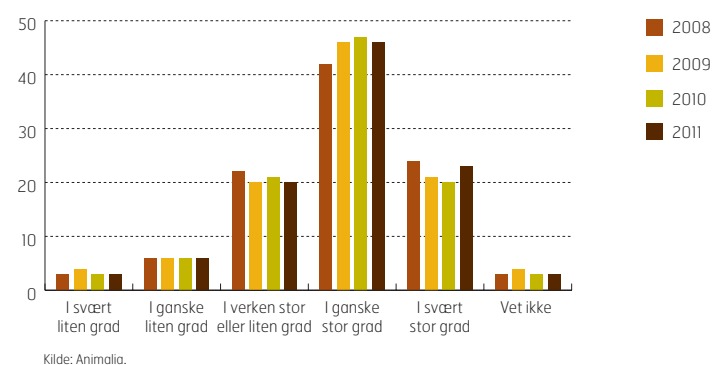
FIGUR 6.5.c. I hvilken grad har du tillit til norske kjøttprodukter?

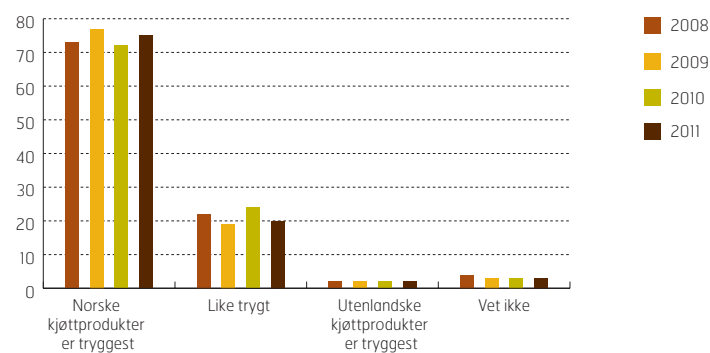
FIGUR 6.5.d. I hvilken grad har du tillit til norske egg?

FIGUR 6.5.e. I hvilken grad har du tillit til norske kylling- og kalkunprodukter?

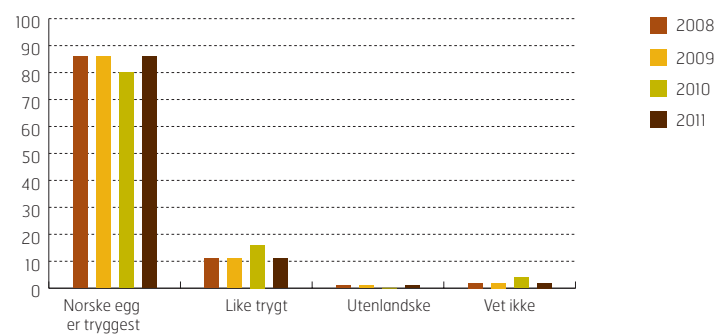

FIGUR 6.5.f. Hva mener du er tryggest å spise, norske eller utenlandske kjøttprodukter?

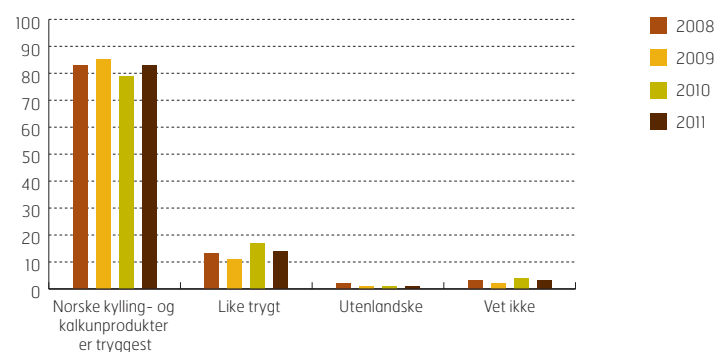
Kilde: Animalia.

FIGUR 6.5.g. Hva mener du er tryggest å spise, norske eller utenlandske egg?

Kilde: Animalia.

FIGUR 6.5.h. Hva mener du er tryggest å spise, norske eller utenlandske kylling- og kalkunprodukter?

Kilde: Animalia.